

DE VOORNAAMWOORDEN / PRONOMINA
INLEIDING

1. Een eerste kennismaking

In het Nederlands worden de volgende **soorten pronomina/voornaamwoorden** (vnm.) onderscheiden:

1. Het persoonlijk voornaamwoord

Ik zie **haar** niet meer.

2. Het wederkerend (reflexief) vnm.

Vergist hij **zich** niet?
Ik vergis **me** niet, hoor.

3. Het wederkerig vnm.

Ze zien **elkaar** zeer graag.
Ze houden heel veel van **elkaar**.
Je mag die twee zaken niet door **elkaar** halen.

4. Het bezittelijk vnm.

Is dat **zijn** nieuwe fiets?
Nee, dit is **de hare** !

5. Het aanwijzend (demonstratief) vnm.

Ken je **die** jongen niet?
Nee, ik ken **die** niet.

6. Het vragend (interrogatief) vnm.

Wat bedoel je? **Wie** is ze?
Welke trein neem je? Die van 9 u. 45?

7. Het betrekkelijk (relatief) vnm.

Probeer te leven van het geld **dat** je verdient.
Is dat de jongedame **met wie** hij getrouwd is?
Wie een put graaft voor een ander, valt er zelf in.

8. Het onbepaald (indefinit) vnm.

Sommige mensen zijn bang voor spinnen, andere voor slangen.
Zij dacht eerst aan **anderen** en dan pas aan zichzelf.

9. uitroepend (exclamatief) vnm.

Wat lijkt me dat moeilijk!

2. Bijvoeglijk en zelfstandig gebruik van voornaamwoorden

- Hoe verwarrend het ook moge lijken voor een anderstalige (we denken vb. aan Franstaligen die een strikt onderscheid maken tussen “pronomes” en “déterminants”), voornaamwoorden (pronomina) worden in het Nederlands **bijvoeglijk** en **zelfstandig** gebruikt.
 - 1. Mijn boek ligt op tafel.
 - 2. Waar ligt het jouwe?
- In (1) is “mijn” een determinerend element, ook al wordt er ook gesproken van “een bezittelijk voornaamwoord (dat) bijvoeglijk gebruikt (wordt).”
- De Ans (“Algemene Nederlandse Spraakkunst”) – zie <http://oase.uci.ru.nl/~ans/> - spreekt in (1) van het niet-zelfstandige bezittelijke voornaamwoord van de eerste persoon.
- In (2) is “het jouwe” een bezittelijk voornaamwoord (dat) zelfstandig gebruikt (wordt).
- In de omgang spreekt men echter van “een bezittelijk voornaamwoord” tout court.

3. Casussen (of naamvallen) ?

- Een aantal voornaamwoorden hebben specifieke onderwerpsvormen en niet-onderwerpsvormen.
 - 1. Hij heeft haar opgebeld.
 - 2. Ze heeft hem opgebeld.
 - 3. Wiens boek is dit?
 - 4. Van wie is dit boek?
 - 5. Wie heeft zijn boek vergeten?

4. Bijzonderheden i.v.m. de voornaamwoorden

- Zie nu de specifieke onderdelen over de voornaamwoorden die apart behandeld worden.